

ЛЕКЦІЯ №5

Тема: “Організація навчально-виховного процесу в оборонно-спортивному оздоровчому таборі”
з дисципліни “Допризовна підготовка”
для студентів 5 курсу факультету фізичного виховання
(спеціаліст)

ПЛАН

1. Обов'язки викладача ДП під час підготовки до навчально-польового збору.
2. Організація оборонно-спортивного оздоровчого табору.
3. Організація навчального процесу в ОСОТ.
4. Виховна і спортивно-масова робота в ОСОТ.
5. Навчально-матеріальна база в ОСОТ.

Основне завдання навчально-виховного процесу з допризовної підготовки - це формування в учнів морально-психологічної стійкості, зміцнення їхнього здоров'я, сили та витривалості, набуття прикладних умінь та навичок, які б сприяли прискореному оволодінню ними після призову до Збройних Сил України програмою підготовки молодого поповнення. Досягається виконання цього завдання тільки створенням особливих умов, максимально наближених до військового життя, а це можна організувати лише в оборонно-спортивному оздоровчому таборі методом проведення навчально-польових зборів (польових занять) з учнями-випускниками середніх навчально-виховних закладів.

Програма допризовної підготовки передбачає проведення триденних польових занять з випускниками навчальних закладів на завершальному етапі навчання, а з призовниками, що не пройшли допризовної підготовки, - навчально-польових зборів в ОСОТ за 140-годинною програмою.

Навчально-польові збори (польові заняття) проводяться, як правило, на базі оборонно-спортивних оздоровчих таборів, військових частин-шефів, військово-навчальних закладів, дитячих оздоровчих таборів, таборів праці й відпочинку учнів одночасно з юнаками всіх або кількох навчальних закладів під керівництвом місцевого органу державної влади за безпосередньою участі військкоматів, органів освіти, комітетів ТСОУ, штабу цивільної оборони, органів охорони здоров'я.

Навчально-польові збори організує і проводить начальник ОСОТ, його заступники з навчальної, виховної роботи та матеріального забезпечення; командири рот, взводів та інструктори з фізичної культури і плавання. Чисельність роти - 75...100 учнів, взводу - 25. Підготовка начальників ОСОТ, їхніх заступників і командирів рот відбувається на

триденних навчально-методичних заняттях з відривом від роботи під керівництвом обласного органу державної влади, а підготовка командирів взводів - на одноденних заняттях під керівництвом начальника ОСОТ.

Підготовка до навчально-польових зборів розпочинається за 1...1,5 місяця до початку проведення наради з викладачами допризовної підготовки навчальних закладів, на якій повідомляється рішення місцевого органу державної влади про проведення навчально-польових зборів і плани заходів з підготовки до них. Наказ і необхідні виписки з плану надсилаються до навчальних закладів і всіх заінтересованих організацій.

1. Обов'язки викладача ДП під час підготовки до навчально-польового збору

Одержавши відповідні документи щодо підготовки до навчально-польових зборів, викладач допризовної підготовки повинен:

- вивчити «Типове положення» та інші керівні документи з організації ОСОТ;
- вивчити наказ органу освіти з організації та проведення навчально-польових зборів;
- скласти план заходів по підготовці до зборів;
- підготувати проект наказу по навчальному закладу «Про проведення навчально-польового збору з учнями»;
- провести комплексні заняття по підготовці учнів до збору;
- провести збори учнів разом з батьками на тему «Про завдання навчально-польового збору та заходи по підготовці до нього»;
- підготувати екіпіровку учнів;
- сформувати взводи та відділення;
- провести огляд готовності учнів до збору;
- скласти плани-конспекти проведення всіх занять на навчально-польових зборах.

2. Організація оборонно-спортивного оздоровчого табору

В ОСОТ на навчально-польові збори юнаки прибувають під керівництвом викладача допризовної підготовки. Розміщення юнаків, розподіл часу, порядок денний і внутрішня служба в ОСОТ здійснюється згідно з положеннями Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України.

У розпорядку дня, який затверджується начальником ОСОТ, передбачається час: для проведення ранкової фізичної зарядки і туалету, ранкового огляду, інформації, стройового та фізичного тренування, шість навчальних годин, час для прийому їжі і 30 хвилин післяобіднього відпочинку, чищення зброї і приведення в порядок майна та приладдя, якими користувалися на заняттях, виховну і спортивно-масову роботу; для особистих потреб юнаків, вечірньої прогулянки, перевірки і не менше 8 годин для сну. На весь час навчально-польового збору начальником ОСОТ розробляється, погоджується з військкоматом і затверджується план проведення допризовної підготовки, фізичного і військово-патріотичного виховання та методичної роботи. Для кожної роти складається розклад занять

на весь термін зборів, а у взводі — плани-конспекти на кожне заняття.

3. Організація навчального процесу в ОСОТ

Заняття з допризовної підготовки в ОСОТ проводять командири взводів, які призначаються з числа викладачів ДП, а з прикладної фізичної підготовки — інструктори з фізичної культури та плавання, призначені рішенням місцевого органу державної влади. Командири взводів можуть призначатися і з числа офіцерів запасу, які мають досвід навчання і виховання молоді, а також студентів педагогічних вузів, що навчаються спеціальності «Фізичне виховання та допризовна підготовка».

Командир взводу підпорядковується командирові роти і відповідає:

- за підготовку, організацію і дотримання розпорядку дня;
- за збереження навчальної зброї та іншого майна взводу;
- за заходи безпеки під час проведення занять.

Він повинен:

- особисто готувати і проводити заняття з допризовної та прикладної фізичної підготовки;
- суворо стежити за дотриманням дисципліни учнями взводу, за їх зовнішнім виглядом, за виконанням правил ношення встановленої форми одягу, правильним спорядженням, за дотриманням правил особистої гігієни;
- керувати підготовкою і несенням служби учнями, які призначені для несення служби добового наряду від взводу;
- навчати учнів взводу виконувати розпорядок дня збору, особисто керувати фізичною зарядкою, ранковим оглядом та вечірньою перевіркою особового складу;
- перевіряти підготовку навчальної зброї, іншого майна до проведення кожного заняття, готувати навчальні місця і матеріально їх забезпечувати;
- здійснювати безпосереднє керівництво виховною і спортивно-масовою роботою у взводі;
- забезпечити явку взводу на контрольні заняття;
- вимагати виконання заходів безпеки на заняттях, стрільбах, під час роботи зі зброєю і несення служби добовим нарядом.

Під час навчання учнів виконанню розпорядку дня командир взводу звертає увагу на його відповідність вимогам Статуту внутрішньої служби ЗС України, постійно підкреслюючи необхідність точного й неухильного його дотримання.

Під час підготовки і проведення занять в ОСОТ командир взводу повинен:

- ретельно вивчити розклад занять в ОСОТ;
- при складанні планів проведення занять обов'язково враховувати можливості об'єктів навчально-матеріальної бази, їх віддаленість один від одного і від табору, домогтися максимальної економії часу під час переходу з одного місця до іншого;
- домогтися єдиного тематичного і цільового напрямку всього дня занять (розподіл днів занять за темами: наступальними, оборонними тощо);

— передбачити комплексні заняття за темами, завдання і нормативи з обліком знань, умінь і навичок, отриманих учнями з усіх розділів допризовної підготовки;

— під час проведення тактичних занять з теми «Дії солдата в бою у складі відділення» домогтися максимальної ефективності їх шляхом позначення противника, застосуванням засобів імітації, створенням єдиної тактичної обстановки і введенням елементів гри на місцевості, погоджуючи двосторонні дії з «супротивною стороною»;

— у ході занять вести облік виконання нормативів кожним учнем для визначення його підсумкової оцінки за польові заняття.

Такий розклад дає змогу проводити комплексні заняття. Наприклад, рота займається день з оборонної тематики. Перші 2 години командир роти може організувати заняття на навчальних місцях, які готують учня до дій в оборонному бою: навчальне місце №1 «Вибір місця для стрільби та копання окопу лежачи» (норматив №3 -такт): навчальне місце № 2 «Боротьба з танками противника». Виконання 2 вправи з метання протитанкової гранати. Навчальне місце № 3 «Основні типи протипіхотних і протитанкових мін». Виконання нормативу № 4 (такт). Останні 3 години проводиться комплексне заняття з тактичної (разом з психологічною) підготовки на теми «Дії солдата в оборонному бою у складі механізованого відділення», на якому включаються прийоми, дії, нормативи і завдання з різних розділів програми з метою закріплення і вдосконалення умінь і навичок, необхідних воїну в екстремальній обстановці цього виду бою. Це заняття проводиться в єдиній тактичній обстановці з елементами гри і на завершальному етапі — двосторонньо з ротою, яка проводить заняття за наступальною тематикою. Для координації роботи з військової, прикладної фізичної підготовки та патріотичного виховання юнаків, надання методичної допомоги командирам взводів та інструкторам з фізичної культури і плавання в ОСОТ створюється навчально-методична рада, до складу якої входять начальник ОСОТ, його заступники, командири рот і медичні працівники.

По закінченні навчально-польових зборів комісією, яка створена рішенням органу державної влади району (міста), з кожним взводом проводяться контрольні заняття, на яких виконуються нормативи з предметів: військової підготовки, прикладної фізичної підготовки, основ медичних знань і цивільної оборони.

До складу комісії по проведенню контрольних занять включаються представники військкоматів, військових частин-шефів та військово-навчальних закладів, органів освіти, фізичної культури ТСОУ та цивільної оборони.

4. Виховна і спортивно-масова робота в ОСОТ

Виховна робота є складовою частиною навчально-виховного процесу. Вона не обмежується досягненням виховної мети кожного заняття, а продовжується на протязі всього часу перебування учнів в ОСОТ. Виконання розпорядку дня учнями — це формування їх свідомості і якостей, необхідних воїну повсякчас. В години, визначені для виховної роботи, проводяться

зустрічі з ветеранами війни і праці, показ фільмів з військово-патріотичної тематики, перегляд і слухання теле- і радіопередач тощо. Найбільшого виховного ефекту ці заходи досягають тоді, коли вони вміло пов'язуються з життям країни, з практикою бойової й гуманітарної підготовки та іншими завданнями, які вирішуються в Збройних Силах України.

Спортивно-масова робота в ОСОТ організовується у трьох напрямках:

1. Здача норм фізичної готовності до служби у Збройних Силах України.

2. Змагання з військово-прикладних видів спорту.

3. Військово-спортивне свято.

Участь командира взводу у виховній і спортивно-масовій роботі полягає:

— у вивченні плану виховної і спортивно-масової роботи табору;

— у проведенні із взводом інформація на тематику, визначену планом;

— в організації обговорення переглянутих навчальних, хронікально-документальних і художніх фільмів з патріотичної тематики;

— в особистому керівництві взводом по підготовці до свята строю і пісні;

— у наданні допомоги інструкторам по фізичній культурі і плаванню в організації підтвердження учнями норм фізичної готовності до військової служби;

— у безпосередній участі в змаганнях з військово-прикладних видів спорту та наданні допомоги працівникам РК ТСОУ в організації їх проведення.

Готуючись до військово-спортивного свята, командир взводу:

— вивчає план проведення військово-спортивного свята й наказ начальника табору про підготовку його і проведення;

— визначає учнів, які будуть брати участь у показових виступах або змаганнях;

— визначає вид змагання для надання безпосередньої допомоги в підготовці до них команд;

— бере активну участь у роботі суддівської комісії, допомагає в організації підготовки матеріальної бази, наочної агітації і підготовці команд до показових виступів;

— проводить тренування взводу до виконання ритуальних заходів: шиккування, відповіді на привітання, проходження урочистим маршем із піснею.

Навчально-польові збори з юнаками є найважливішим заключним етапом допризовної підготовки. Від якісного проведення їх залежить весь комплекс заходів підготовки юнаків до військової служби. Результати польових занять подаються в військкомати, аналізуються, оголошуються в рішенні місцевого органу державної влади і враховуються під час складання плану основних заходів, спрямованих на підвищення рівня підготовки молоді до військової служби в новому навчальному році.

5. Навчально-матеріальна база в ОСОТ

Для проведення навчально-польових зборів в ОСОТ створюються такі об'єкти навчально-матеріальної бази:

- кімната для зберігання навчальної зброї;
- тактичне поле, яке забезпечує проведення занять з двома взводами;
- навіс для проведення виховної роботи;
- стрільбище (тир) на 200 метрів;
- стройовий плац, який забезпечує одночасне шикування юнаків всього табору і проведення занять зі стройової підготовки з двома взводами;
- класи (навіси) з розрахунку один клас на 2 взводи;
- спортивне ядро для занять з легкої атлетики, футбольне поле;
- гімнастичне містечко;
- єдина смуга перешкод на 2 напрямки;
- майданчик для волейболу, баскетболу, ручного м'яча, настільного тенісу;
- відкритий басейн на природному водоймищі або збірно-розбірний;
- майданчик для практичного вивчення обов'язків вартового.

Забезпечення ОСОТ обладнанням, навчальним приладдям та іншим майном здійснюється місцевими органами самоврядування згідно з «Типовим положенням про ОСОТ».

Табельна навчальна зброя і техніка оборонно-спортивних оздоровчих таборів на час, вільний від навчально-польових зборів, передається у тимчасове користування навчально-виховним закладам для забезпечення занять з допризовної підготовки.

Навчально-матеріальна база ОСОТ створюється таким чином, щоб під час навчального процесу вона сприяла розвитку в учнів високих морально-бойових якостей, забезпечувала наочність та доступність навчання, набуття учнями глибоких знань, твердих навичок і вмінь, необхідних майбутньому воїну у виконанні бойових завдань і функціональних обов'язків в умовах складної обстановки.

Л І Т Е Р А Т У Р А

1. Допризовна підготовка: Підруч. для 10-11 кл. / Конотопенко Я.І., Томчук М.І., Крамаренко Ю.В. та ін.; За ред. М.І.Томчука. – К.: “Вежа”, 1998.
2. Конотопенко Я.І., Томчук М.І., Тульчинський І.П., Шевченко В.В. Допризовна підготовка: Навчально-методичний посібник/ За ред. Я.І.Конотопенка, М.І.Томчука. К.:ІЗМН, 1998.
3. Організація та методика допризовної підготовки. Навчально-методичний посібник для викладачів допризовної підготовки та студентів / Конотопенко Я.І., Томчук М.І., Крамаренко Ю.В. та ін.; За ред. Я.І.Конотопенка, М.І.Томчука. – К.: “Вежа”, 1996.
4. Історія українського війська/ Під заг. ред. І.П.Крип'якевича.- Львів: Вид-во Ів. Тиктора, 1936.- Ч.1.